

OBSAH

ŘEČTÍ ATOMISTÉ (J. Netopilík)	7
I. LEUKIPPOS	46
1. Život a učení	47
2. Zlomky	60
„Veliké uspořádání světa“	60
„O rozumu“	61
II. DÉMOKRITOS	63
1. Život a spisy	65
Život	65
Předchůdci a vrstevníci	77
Démokritos a Epikúros	79
Spisy	81
Sloh	83
Starověké spisy o Démokritovi	83
Démokritova encyklopedičnost	84
Vývoj Démokritových názorů	85
2. Učení o jsoucnu	85
Atomy a prázdno	85
Věčný pohyb a mechanika atomů	91
Čas	95
Popírání nepřetržitosti prostoru, času a pohybu	95
Nutnost	97
Boj materialismu a idealismu (Platón proti Démokritovi)	101
3. Učení o poznání	102
Nesnadnost poznání pravdy	102
Kritika údajů smyslového vnímání	103
Rozum a myšlení	104
Kritika sofistických názorů o poznání	106
Poznávání je tělesný pochod	107
Vymezení podstaty	110
Pátrání po příčinách	110
Obsah Démokritova spisu „O logice neboli pravidlo“	111
Epikúrovská kritika Démokritových názorů o poznání	112

4. Matematika	113
Kvantitativní principy všeho jsoucího	113
Popírání nekonečné dělitelnosti	113
Rozdíl mezi atomistickou a pýthagorovskou matematikou	116
Rozdíl mezi atomistickým učením o hranici dělitelnosti a názory Platónovými a Xenokratovými	117
K Aristotelově polemice s Démokritem	117
Démokritova teorie mezních hodnot	119
5. Učení o vesmíru	121
Kosmogonie, kosmologie a kosmografie	121
Nebeská tělesa	124
Zemětřesení	130
Nil	131
Slanost moře	131
Meteorologie	132
Zeměpis	136
6. Fyzika	137
Jsoucnost vlastností	137
Tíže	137
Teplo	138
Světlo	139
Zvuk	139
Magnet	141
Složená tělesa	142
Oheň	143
7. Organická příroda	143
Botanika	143
Zoologie	144
Genetika a embryologie	149
Anatomie a fyziologie člověka	152
Vznik živočichů	153
8. O duši	155
Smrt	158
Spánek a sen	161
Doplňky k učení o duši	161
Vjemy	162
Zrak	164
Sluch	171
Hmat	172
Čich a chuť	172

9. O bozích a náboženství	175
10. „Malé uspořádání světa“	183
Počátek díla	183
Obsah díla	184
Shody s „malým uspořádáním světa“ v Platónových dialozích	189
Užití „malého uspořádání světa“ u Lucretia	190
O původu řeči	193
O právu	197
O původu řemesel a umění	197
11. Etika	198
Základní zásady	198
Mravní vědomí	203
Povinnost a spravedlnost	204
Tělo a duše	205
Míra ve všem a soulad	206
Nerozumnost	208
Moudrost	209
Mnohoučenost	210
Síla a slabost slov	210
Poměr k bližnímu	211
Přátelství	213
Rodinné vztahy	213
Vztah k služebníkům	213
Ženy	214
Manželství a děti	214
Stáří	215
Jiné výroky etické	215
12. Politika	216
Povinnost k obci a státu	216
Zákony	219
Kosmopolitismus	220
Peníze	220
Příroda a náhoda	221
13. Pedagogika	221
Příroda a učení	221
Výchova dětí	222
14. Řeč	223
Obdoba mezi světem a řečí	223
Původ řeči	224

Filologie	224
Zvláštnosti jazyka a vyjadřování	225
15. Technika	227
O divadelní malbě a perspektivě	227
Stavitelství	228
16. Zemědělství	228
17. Lékařství	230
18. Pseudo-Démokritos	230
Démokritovy hříčky	240
Výmysl	241
Podezřelé výroky	241
Výroky neprávem připisované Démokritovi	244
19. Napodobení Démokrita	244
Damoxenos, Soukojenci	244
Stobaios (ze spisu pýthagorovce Hipparcha O dobré myslí)	245
Démokritovy dopisy s Hippokratem	247
Iamblichův anonym	267
III. DÉMOKRITOVA ŠKOLA	273
Nessás	275
Život	275
Zlomky	275
Métrodóros z Chiu	275
Život a učení	275
Zlomky	280
„O přírodě“	280
„O Tróji“	280
„O Iónech“	281
Díogenés ze Smyrny	281
Anaxarchos	282
Život a učení	282
Zlomky	288
„O království“	288
Hekataios z Abdér	289
Život a učení	289
Zlomky	290
„O Hyperboreích“	290
„O egyptské filozofii“	291
Gramatický spis	295
Podvržený spis „O Židech“ („O Abrahámovi“)	295

Apollo dóros	296
Nausifanés	297
Život a učení	297
Zlomky	299
„Trojnožka“	299
Diotimos	302
Bión z Abdér	302
Bólos	303
Poznámky	304
Seznam osobních jmen	335
Seznam zlomků neobsažených v základních sbírkách	344
Přehled pramenů	347
Přehled použitých překladů	355
Ediční poznámka	357